ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹՅՈՒՆ ՂՐԻՄԻ Ս. ԽԱՉ ՎԱՆՔ

Հայկական գաղթավայրերի պատմության մեջ իր կարևոր ու գործուն տեղն է ունեցել Ղրիմի հայ գաղութը, որն իր արմատներով հասնում է մինչև տասներորդ դար: Հատկապես Անիի թագավորության անկումից հետո անեցի հայերն ապաստան են գտել Ղրիմի թերակղզում, ուր մինչև օրս, ամեն քայլափոխին, կարելի է տեսնել եկեղեցաշեն ու ստեղծարար հայ հոգու երբեմնի վկայությունները: Ղրիմահայ գաղութի կարևորագույն հոգևոր կենտրոնը եղել է Թեոդոսիայի մոտերքում գտնվող Սբ. Խաչ վանքը, որը հիմնվել է 1338 թվականին և շուրջ հինգ հարյուր տարի շարունակ եղել է թե՛ առաջնորդանիստ վանք և թե՛ ուխտավայր: Դարեր շարունակ մեր հավատավոր նախնիներն, ամեն տարի երկու անգամ, Սբ. Աստվածածնի վերափոխման և Վերացման Սբ. Խաչի տոներին ուխտի են գնացել դեպի այդ սրբատեղին և իրենց աղոթքը վերառաքելով առ Բարձրյալն Աստված՝ նորոգել են իրենց հավատարմության ուխտը առ Աստված և իրենց Մայր Եկեղեցին:

Վերջին հինգ տարիներին, երկար տասնամյակների հարկադրված արգելքներից հետո, վերստին վերականգնվել են ուխտագնացությունները դեպի այս պատմական սրբավայրը: Սակայն այս տարվա, օգոստոսի 17-ի Սբ. Աստվածածնի վերափոխման տոնի օրվա ուխտագնացությունն ուներ մի նոր խորհուրդ, մի նոր հոգևոր խանդավառություն, որովհետև այն վերակենդանություն առած Ղրիմի հայ գաղութի համար առաջին ուխտագնացությունն էր Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակին նվիրված ուխտագնացության ծրագրի շրջագծում:

Օգոստոս 15-ին իրրև ուխտավորներ Ղրիմ ժամանեցին Ռոստովի Զալտրը գյուղի հայ եկեղեցուն կից մանկական-երիտասարդական երգիպարի խումբը՝ առաջնորդությամբ իրենց Հոգևոր Հովիվ Տ. Թադեոս քահանայի: Զալտրը հայկական գյուղի բնակիչների նախնիները այնտեղ են տեղափոխվել Ղրիմից տակավին 18-րդ դարում, և իրրև խորհրդանիշ այսօր Ռոստովի Սբ. Խաչ եկեղեցում է գտնվում Ղրիմի Սբ. Խաչ վանքից տարված մի հնագույն խաչքար:

Հաջորդ օրը Կիևից, Օդեսայից և Լվովից ժամանեցին նաև երիտասարդ ուխտավորները, որոնք, առաջնորդությամբ Տ. Նաթան եպս. Հովհաննիսյանի, իրենց ուխտագնացությունը պիտի շարունակեին դեպի Հայաստան:

Նույն օրը Զալտրը գյուղի երգի-պարի խումբը համերգային մի ծրագիր ներկայացրեց հայ մեծահամբավ ծովանկարիչ Հովհաննես Այվազովսկու տուն-թանգարանում:

Օգոստոս 17, Տոն Վերափոխման Սբ. Աստվածածնի: *Վաղ առավոտից Ղրիմի տարբեր կողմերից ու նաև Ուկրաինայի մի քանի այլ քաղաքներից եկած ուխտավորները խումբ-խումբ հավաքվեցին Սբ. Խաչ վանք տանող նանապարհի սկզբին և Սրբազան Հոր ու Տ. Երեմիա և Տ. Թադեոս*

քահանաների առաջնորդությամբ՝ «Առաւօտ լուսոյ» շարականի երգեցողությամբ շարժվեցին դեպի վանք, ուր արդեն շատերը գրաղված էին մատաղի նախապատրաստությամբ: Օրվա պատարագիչն էր Թեոդոսիայի հայոց Հոգևոր Հովիվ Տ. Երեմիա Մակիյանը: Պատարագի երգեցողությունը կատարեց Ռոստովի Զալտրը գյուղից ժամանած երգեցիկ խումբը: Մինչ պատարագիչ քահանա հայրը զգեստավորվում էր, Ուկրաինայի Հայոց թեմի բարեխնամ առաջնորդ Նաթան սրբազանը, իր շուրջը հավաքելով ժողովրդին, ողջույնից հետո, նրանց խոսեց ուխտի և ուխտագնացության իմաստի ու խորհուրդի, այսօրվա մեր կյանքում դրա կարևորության և վերանորոգիչ զորության մասին:

Այնուհետև, խաղողի օրհնությունից առաջ, Սրբազան Հայրը հավուր պատշաճի քարոզ խոսեց, մեկ անգամ ևս ողջունելով և իր օրհնությունները բաշխելով իր հավատավոր հոտին:

Ս. Պատարագի ավարտից հետո վանքի ողջ շրջափակում խարույկներ էին վառվում, և եփվում էր մատաղը: Ժողովուրդը պար էր բռնել ավանդական դհոլ-զուռնայի հաղցր նվագի տակ: Մինչև ուշ երեկո շարունակվեց, իրավամբ, եղբայրական սիրո նաշը:

Հաջորդ օրը, օգոստոս 18-ի առավոտյան, Օդեսայից և Կիևից տասնհինգ երիտասարդներ, իրև ուխտավոր, առաջնորդ Սրբազան Հոր գլխավորությամբ, եկան Մայր Հայրենիք՝ Սբ. Էջմիածնի կամարների տակ, Իջման Սբ. Սեղանի առջև, վերանորոգելու համար իրենց նախնյաց ուխտը: